

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2024/583

od 8. veljače 2024.

o Operaciji Europske unije za pomorsku sigurnost radi zaštite slobode plovidbe u vezi s krizom u Crvenome moru (EUNAVFOR ASPIDES)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 42. stavak 4. i članak 43. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

- (1) Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda (VSUN) donijelo je 28. veljače 2022. Rezoluciju 2624 (2022) u kojoj je najoštrije osudilo sve veći broj incidenata pred obalom Jemena, uključujući napade na civilne i komercijalne brodove te proizvoljnu ili nezakonitu zapljenu i zadržavanje komercijalnih plovila, koji predstavlja znatan rizik za pomorsku sigurnost plovila u Adenskom zaljevu i Crvenom moru duž obale Jemena.
- (2) Vijeće je 12. prosinca 2022. usvojilo zaključke u kojima se potvrđuje da je suradnja Unije s Jemenom povezana s temeljnim interesima i obvezama Unije, uključujući: podupiranje mira i međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima; humanitarni imperativ pružanja potpore jemenskom narodu; provedbu Programa o ženama, miru i sigurnosti diljem svijeta; važnost Jemena za ključne morske lance opskrbe energijom i drugom robom i cilj jamčenja sigurnosti i stabilnosti regije Zaljeva te Crvenog mora i Roga Afrike te potrebu za sprečavanjem daljnjeg širenja terorističkih organizacija. Vijeće je nadalje istaknulo da pomorska sigurnost snažno utječe na međunarodnu pomorsku trgovinu i da je Unija spremna pojačati svoje napore za izgradnju povjerenja te promicanje pomorske sigurnosti i zaštite u široj regiji Zaljeva i u Crvenome moru.
- (3) Vijeće je 24. listopada 2023. usvojilo zaključke kojima je odobrilo revidiranu strategiju pomorske sigurnosti EU-a (EUMSS) i njezin akcijski plan, u kojima se utvrđuje okvir za Unijino poduzimanje daljnjih mjera za zaštitu njezinih interesa na moru i zaštitu njezinih građana, vrijednosti i gospodarstva, uz istodobno promicanje međunarodnih pravila i potpune usklađenosti s međunarodnim instrumentima, osobito s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS).
- (4) Od listopada 2023. brojni hutistički napadi usmjereni su na plovila u Crvenome moru, Adenskom zaljevu, Arapskome moru i Omanskom zaljevu. Takvi napadi ugrožavaju živote pomoraca na plovilima i predstavljaju kršenje slobode otvorenog mora i prava tranzitnog prolaska u tjesnacima koji se koriste za međunarodnu plovidbu, a sadržani su u UNCLOS-u. Oni negativno utječu na trgovački pomorski promet i na gospodarstva mnogih zemalja u Uniji i u regiji.
- (5) VSUN je 10. siječnja 2024. donio Rezoluciju 2722 (2024), u kojoj je najoštrije osudio hutističke napade na trgovačka i komercijalna plovila, ističući važnost ostvarivanja pravâ i sloboda plovidbe plovila svih država u Crvenome moru, među ostalim za trgovačka i komercijalna plovila koja prolaze tjesnacem Baab al-Mandabom, u skladu s međunarodnim pravom, i zatražio da hutisti odmah prekinu sve takve napade, potvrđujući da se u skladu s međunarodnim pravom mora poštovati ostvarivanje pravâ i sloboda plovidbe trgovačkih i komercijalnih plovila, i uzimajući u obzir pravo država članica da, u skladu s međunarodnim pravom, brane svoja plovila od napada, uključujući one napade kojima se ugrožavaju prava i slobode plovidbe.
- (6) Vijeće je 29. siječnja 2024. odobrilo koncept za upravljanje krizama za moguću operaciju Europske unije za pomorsku sigurnost radi zaštite slobode plovidbe u vezi s krizom u Crvenome moru, s početnim trajanjem od godinu dana od njezina pokretanja. U skladu s revidiranim EUMSS-om, tom bi se operacijom Europske unije za pomorsku sigurnost („operacija”) trebalo doprinijeti pomorskoj sigurnosti duž glavnih morskih prometnih linija na području koje obuhvaća Crveno more, Arapsko more i Perzijski zaljev, u suradnji s drugim važnim akterima te uz

snažnu i ciljanu diplomatsku komunikaciju prema partnerima u Vijeću za suradnju u Zaljevu, regionalnim akterima i obalnim državama. Operaciju bi stoga trebalo uspostaviti. Područje djelovanja operacije, koje bi se trebalo sastojati od morskih područja, trebalo bi utvrditi u relevantnim dokumentima za planiranje u skladu s dogovorenim mandatom.

- (7) Strateški cilj operacije trebalo bi biti osiguranje mornaričke prisutnosti Unije na području na kojem dolazi do napada s ciljem jamčenja slobode plovidbe za plovila, u bliskoj suradnji s pružateljima pomorske sigurnosti sličnih stavova.
- (8) U tu bi se svrhu u okviru operacije trebala pratiti plovila, osigurati informiranost o stanju na moru i štititi plovila od raznovrsnih napada na moru. Operacija bi trebala ostati obrambene naravi. Snage raspoređene za operaciju trebale bi djelovati u skladu s primjenjivim međunarodnim pravom, među ostalim u skladu s međunarodnim običajnim pravom, uključujući samoobranu ako su ispunjeni uvjeti, kako bi se obranile od skorašnjeg napada ili napada koji je u tijeku na vlastita plovila ili plovila treće strane. U okviru operacije trebalo bi se djelovati potpuno u skladu s UNCLOS-om. Modalitete i uvjete za navedeno trebalo bi razraditi u planu operacije, uključujući pravila o vojnom djelovanju, koji treba odobriti Vijeće.
- (9) Politički i sigurnosni odbor trebao bi u okviru odgovornosti Vijeća i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku provoditi politički nadzor nad operacijom i strateški je usmjeravati te donositi odgovarajuće odluke u skladu s člankom 38. trećim stavkom Ugovora o Europskoj uniji (UEU).
- (10) Za blisku suradnju s pružateljima pomorske sigurnosti sličnih stavova bit će potrebna mogućnost razmjene, na temelju recipročnosti i uključivosti, klasificiranih podataka do stupnja tajnosti SECRET UE/EU SECRET s Operacijom „Prosperity Guardian” koju vode Sjedinjene Američke Države i sa Združenim pomorskim snagama, te mogućnost dostavljanja klasificiranih podataka EU-a do odgovarajućeg stupnja tajnosti partnerima sličnih stavova, u skladu s Odlukom Vijeća 2013/488/EU ⁽¹⁾ kojom se utvrđuju sigurnosni propisi za zaštitu klasificiranih podataka EU-a.
- (11) Na temelju članka 41. stavka 2. UEU-a i u skladu s Odlukom Vijeća (ZVSP) 2021/509 ⁽²⁾ operativne izdatke koji nastanu na temelju ove Odluke, a koji imaju implikacije u području vojske ili obrane, snose države članice.

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Misija

1. Unija uspostavlja Vojnu operaciju Europske unije za pomorsku sigurnost radi zaštite slobode plovidbe u vezi s krizom u Crvenome moru. Tom se operacijom doprinosi pomorskoj sigurnosti duž glavnih morskih prometnih linija na području navedenom u stavku 3., u suradnji s drugim važnim akterima.
2. Ime operacije jest EUNAVFOR ASPIDES.
3. Područje djelovanja obuhvaća tjesnac Baab al-Mandab i Hormuški tjesnac kao i međunarodne vode u Crvenome moru, Adenskom zaljevu, Arapskome moru, Omanskom zaljevu i Perzijskom zaljevu. Njegove precizne granice, sva potpodručja i područje interesa utvrđuju se u relevantnim dokumentima za planiranje koje odobrava Vijeće.
4. Strateški je cilj operacije EUNAVFOR ASPIDES osigurati mornaričku prisutnost Unije na području djelovanja s ciljem jamčenja slobode plovidbe za plovila, u bliskoj suradnji s pružateljima pomorske sigurnosti sličnih stavova.

⁽¹⁾ Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1.).

⁽²⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/509 od 22. ožujka 2021. o uspostavi Europskog instrumenta mirovne pomoći i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2015/528 (SL L 102, 24.3.2021., str. 14.).

5. U tu se svrhu u okviru operacije EUNAVFOR ASPIDES u granicama njezinih sredstava i mogućnosti:
- (a) prate plovila na području djelovanja;
 - (b) osigurava informiranost o stanju na moru na području djelovanja;
 - (c) štite plovila od raznovrsnih napada na moru, uz potpuno poštovanje međunarodnog prava, uključujući načela nužnosti i proporcionalnosti, na pojedinom potpodručju područja djelovanja.

Članak 2.

Imenovanje zapovjednika operacije EU-a

Komodor Vasileios GRYPARIS imenuje se zapovjednikom operacije EU-a za operaciju EUNAVFOR ASPIDES.

Članak 3.

Određivanje sjedišta operacije EU-a

Sjedište operacije za operaciju EUNAVFOR ASPIDES smješteno je u Larissi, u Grčkoj.

Članak 4.

Politički nadzor i strateško usmjeravanje

1. U okviru odgovornosti Vijeća i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku (VP), Politički i sigurnosni odbor (PSO) provodi politički nadzor nad operacijom EUNAVFOR ASPIDES i strateško usmjeravanje operacije EUNAVFOR ASPIDES.
2. Vijeće ovlašćuje PSO za donošenje odgovarajućih odluka u skladu s člankom 38. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). To ovlaštenje uključuje ovlasti za izmjenu dokumenata za planiranje, uključujući plan operacije, zapovjedni lanac i pravila o vojnom djelovanju. To ovlaštenje uključuje i ovlasti za donošenje odluka o imenovanju zapovjednika operacije EU-a i zapovjednika snaga EU-a. Ovlasti za odlučivanje u vezi s ciljevima i završetkom operacije EUNAVFOR ASPIDES i dalje su u nadležnosti Vijeća.
3. PSO se redovito obavješćuje o provedbi operacije EUNAVFOR ASPIDES, a PSO-u osobito predsjednik Vojnog odbora EU-a (EUMC) redovito podnosi izvješća o tome. PSO na svoje sastanke prema potrebi može pozvati zapovjednika operacije EU-a ili zapovjednika snaga EU-a.
4. Zapovjednik operacije EU-a svaka dva mjeseca dostavlja PSO-u izvješće o provedbi operacije EUNAVFOR ASPIDES.
5. PSO redovito izvješćuje Vijeće.

Članak 5.

Vojno usmjeravanje

1. EUMC prati pravilno izvršavanje operacije EUNAVFOR ASPIDES koje se provodi pod odgovornošću zapovjednika operacije EU-a.
2. Zapovjednik operacije EU-a redovito izvješćuje EUMC. EUMC na svoje sastanke prema potrebi može pozvati zapovjednika operacije EU-a ili zapovjednika snaga EU-a.
3. Predsjednik EUMC-a djeluje kao glavna točka za kontakt za zapovjednika operacije EU-a.

Članak 6.

Dosljednost odgovora Unije i suradnja s trećim stranama

1. VP osigurava provedbu ove Odluke i njezinu dosljednost s vanjskim djelovanjem Unije u cjelini, uključujući razvojne programe Unije i njezinu humanitarnu pomoć.
2. VP, uz pomoć Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), djeluje kao glavna točka za kontakt s Ujedinjenim narodima, tijelima zemalja u regiji te drugim međunarodnim i bilateralnim akterima, uključujući Vijeće za suradnju u Zaljevu, Ligu arapskih država, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjenu Kraljevinu.
3. Operacija EUNAVFOR ASPIDES blisko se koordinira s vojnom operacijom Europske unije s ciljem doprinosa pomorskoj sigurnosti u zapadnom Indijskom oceanu i Crvenome moru (EUNAVFOR ATALANTA) uspostavljenom Zajedničkom akcijom Vijeća 2008/851/ZVSP ⁽³⁾.
4. Operacija EUNAVFOR ASPIDES surađuje s Operacijom „Prosperity Guardian”, sa Združenim pomorskim snagama i s voljnim državama koje doprinose pomorskoj sigurnosti na njezinu području djelovanja.
5. Operacija EUNAVFOR ASPIDES blisko surađuje s brodarskom industrijom, osobito putem Centra za pomorsku sigurnost Roga Afrike (MSCHOA).
6. Operacija EUNAVFOR ASPIDES surađuje s relevantnim tijelima država članica, relevantnim agencijama i tijelima Unije, a osobito sa Satelitskim centrom Europske unije (SATCEN) te s relevantnim misijama i operacijama ZSOP-a, posebno s vojnom misijom Europske unije za doprinos osposobljavanju somalijskih snaga sigurnosti (EUTM Somalia) uspostavljenom Odlukom Vijeća 2010/96/ZVSP ⁽⁴⁾ i s misijom Europske unije za izgradnju kapaciteta u Somaliji (EUCAP Somalia) uspostavljenom Odlukom Vijeća 2012/389/ZVSP ⁽⁵⁾.
7. SATCEN i Obavještajni i situacijski centar Europske unije podupiru operaciju EUNAVFOR ASPIDES u prikupljanju informacija potrebnih za obavljanje njezinih zadaća.

Članak 7.

Sudjelovanje trećih država

1. Ne dovodeći u pitanje samostalnost Unije u odlučivanju ni jedinstveni institucionalni okvir, a u skladu s relevantnim smjernicama Europskog vijeća, treće države mogu biti pozvane na sudjelovanje u operaciji EUNAVFOR ASPIDES.
2. Vijeće ovlašćuje PSO za upućivanje poziva trećim državama da ponude doprinose i za donošenje odgovarajućih odluka o prihvaćanju predloženih doprinosa na temelju preporuke zapovjednika operacije EU-a i EUMC-a.
3. Detaljni aranžmani za sudjelovanje trećih država predmet su sporazuma sklopljenih na temelju članka 37. UEU-a te u skladu s postupkom utvrđenim u članku 218. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Ako su Unija i treća država sklopile sporazum o utvrđivanju okvira za sudjelovanje te treće države u misijama Unije za upravljanje krizama, odredbe takvog sporazuma primjenjuju se u kontekstu operacije EUNAVFOR ASPIDES.
4. Treće države koje daju znatne vojne doprinose operaciji EUNAVFOR ASPIDES imaju ista prava i obveze u pogledu svakodnevnog upravljanja operacijom EUNAVFOR ASPIDES kao i države članice koje sudjeluju u njoj.

⁽³⁾ Zajednička akcija Vijeća 2008/851/ZVSP od 10. studenoga 2008. o vojnoj operaciji Europske unije za doprinos pomorskoj sigurnosti u zapadnom Indijskom oceanu i Crvenome moru (EUNAVFOR ATALANTA) (SL L 301, 12.11.2008., str. 33.).

⁽⁴⁾ Odluka Vijeća 2010/96/ZVSP od 15. veljače 2010. o vojnoj misiji Europske unije za doprinos osposobljavanju somalijskih snaga sigurnosti (SL L 44, 19.2.2010., str. 16.).

⁽⁵⁾ Odluka Vijeća 2012/389/ZVSP od 16. srpnja 2012. o misiji Europske unije za izgradnju sposobnosti u Somaliji (EUCAP Somalia) (SL L 187, 17.7.2012., str. 40.).

5. Vijeće ovlašćuje PSO za donošenje odgovarajućih odluka o uspostavljanju Odbora doprinositelja, u slučaju da treće države osiguraju znatne vojne doprinose.

Članak 8.

Status osoblja pod vodstvom Unije

Status jedinica i osoblja pod vodstvom Unije utvrđuje se, prema potrebi, u skladu s međunarodnim pravom.

Članak 9.

Financijski aranžmani

1. Zajedničkim troškovima vojne operacije EUNAVFOR ASPIDES upravlja se u skladu s Odlukom (ZVSP) 2021/509.
2. Referentni iznos za zajedničke troškove operacije EUNAVFOR ASPIDES iznosi 8 000 000 EUR. Postotak referentnog iznosa iz članka 51. stavka 2. Odluke (ZVSP) 2021/509 iznosi 30 % u obvezama i 30 % za plaćanja.

Članak 10.

Dostava i razmjena informacija

1. VP je ovlašten, prema potrebi i u skladu s operativnim potrebama operacije EUNAVFOR ASPIDES, imenovanim trećim državama dostaviti svaki dokument EU-a koji nije klasificiran, a povezan je s raspravama Vijeća o operaciji EUNAVFOR ASPIDES te za koji vrijedi obveza čuvanja profesionalne tajne na temelju članka 6. stavka 1. Poslovnika Vijeća ⁽⁶⁾. PSO, pod uvjetom da su ti uvjeti ispunjeni, imenuje dotične treće države na pojedinačnoj osnovi.
2. VP je ovlašten, prema potrebi i u skladu s operativnim potrebama operacije EUNAVFOR ASPIDES, imenovanim trećim državama dostaviti klasificirane podatke EU-a koji su nastali za potrebe operacije EUNAVFOR ASPIDES, u skladu s Odlukom Vijeća 2013/488/EU, kako slijedi:
 - (a) do stupnja tajnosti predviđenoga u primjenjivim sporazumima o sigurnosti podataka sklopljenima između Unije i dotične treće države; ili
 - (b) do stupnja tajnosti „RESTREINT UE/EU RESTRICTED” za informacije koje se dostavljaju Egiptu, Vijeću za suradnju u Zaljevu i njegovim državama članicama te Indiji, kao i ostalim trećim državama koje je imenovao PSO.
3. VP je ovlašten s Operacijom „Prosperity Guardian” i sa Združenim pomorskim snagama, putem njihovih stožera, razmjenjivati klasificirane podatke relevantne za potrebe operacije EUNAVFOR ASPIDES sa stupnjem tajnosti „SECRET UE/EU SECRET”, ako je takva razmjena na terenu potrebna zbog operativnih razloga, u skladu s Odlukom 2013/488/EU i podložno aranžmanima između VP-a i nadležnih tijela tih operacija.
4. Dostave i razmjene informacija iz stavaka 1., 2. i 3. provode se uz potpuno poštovanje načela reciprociteta i uključenosti. S primljenim klasificiranim podacima postupa se u okviru operacije EUNAVFOR ASPIDES bez ikakva razlikovanja među osobljem operacije i isključivo na temelju operativnih zahtjeva.
5. VP je ovlašten sklapati aranžmane koji su potrebni za provedbu odredaba o dostavi ili razmjeni informacija iz ove Odluke.

⁽⁶⁾ Odluka Vijeća 2009/937/EU od 1. prosinca 2009. o donošenju Poslovnika Vijeća (SL L 325, 11.12.2009., str. 35.).

6. VP može ovlaštenja za dostavu ili razmjenu informacija, kao i mogućnost sklapanja aranžmana navedenih u ovom članku, delegirati dužnosnicima ESVD-a, zapovjedniku operacije EU-a ili zapovjedniku snaga EU-a, u skladu s odjeljkom VII. Priloga VI. Odluci 2013/488/EU.

Članak 11.

Stupanje na snagu i završetak

1. Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.
2. Operacija EUNAVFOR ASPIDES završava godinu dana od datuma njezina pokretanja.
3. Strateško preispitivanje operacije EUNAVFOR ASPIDES provodi se pravodobno prije prestanka važenja ove Odluke.
4. Ova Odluka stavlja se izvan snage od datuma zatvaranja sjedišta operacije EU-a u skladu s odobrenim planovima za završetak operacije EUNAVFOR ASPIDES i ne dovodeći u pitanje postupke u vezi s revizijom i financijskim izvještavanjem operacije EUNAVFOR ASPIDES utvrđene u Odluci (ZVSP) 2021/509.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. veljače 2024.

Za Vijeće
Predsjednica
H. LAHBIB